

Akiitsunut Aningaasaliisarnermullu periusissiaq atuuttoq pillugu oqallinnissamik siunnersuut. Qanoq iliornikkut qulakkiissavarput Kalaallit Nunaata ataatsimut akiitsui aningaasaliinerilu aningaasaqarnikkut patajaatsumik qajannaatsumillu inissisimanissaani toqqammavileeqataanissai? Akiitsunut Aningaasaliisarnermullu periusissiaq maanna piusup atuuttullu Namminersorlutik Oqartussanut, kommuuninut Namminersorlutillu Oqartussani ingerlatseqatigiiffiit pigineqartuni pitsaaqutai pitsaanngequtaalu suuppat, qanorlu iliornikkut periutsip malinneqarnissaa qulakkiissavarput?
(Inatsisartunut ilaasortaq Sara Olsvig, Inuit Ataqtigiit)

Akissuteqaat

(Aningaasaqarnermut, Aatsitassanut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Naalakkersuisut sinnerlugit qujarusuppunga, sammisamut matumunnga pingaarutilimmut Inatsisartuni soqutiginnittoqarmat. Akiitsut nakkutigineqannginnerisa kinguneranik, ukiuni qulini kingullerni nunarpassuit aningaasaqarnikkut ajornartorsiulersimapput. Nunanilu taakkunani taarsigassarsinermut atukkat sukannerneranik kiisalu pisortat suliaqarfiini sipaaruteqarnernik naalliunnartunik kinguneqarsimalluni. Kalaallit Nunaanni akiitsoqarneq nakkutigineqarpoq, pisortallu akiitsuannik nakkutiginninneq paariinnarniarlugu akiitsunut aningaasaliinernullu periusissiamik suliaqartoqarsimavoq. Taamaattumillu akiitsunik aningaasaliinernillu, siunissami aqutsinermut pitsaasumik tunngaveqarluta.

Pisortat aningaasaliinerinut taarsigassarsiaannillu aqutsinermi tunngaviusut pingaarnerit attatiinnarnissaannut, pingaaruteqarpoq Inatsisartut taperseeqataanissaat. Kikkut tamaasa oqallinnermi tapeeqataasinnaanermik periarfissinniarlugit, pingaaruteqarpoq akiitsunut aningaasaliinernullu periusissiamik malittareqqiineq ammasumik pissasoq.

Aningaasaqarnermut imminut napatissinnaasumut sinaakktissanik sananissaq kiisalu aningaasaqarnermut arlariinnik tunngaveqartumut nuunniarnerup tapersorsornissaa, Naalakkersuisut pingaarnertut anguniagaraat. Naalakkersuisooqatigiit najoqqutarisaanni tamanna ilaavoq, aningaasaqarnikkullu politikimi, januaari 2015-imi Naalakkersuisut aalajangiiffigisaanni, anguniakkani tunngavinnilu itisilerneqarluni.

Aningaasaqarnermik aqutsinermik kiisalu ataqtigiissaarinermik nukittorsaanissaq Naalakkersuisut kissaatigaat. Namminersorlutik Oqartussani, kommunini kiisalu pisortat suliffeqarfiutaanni suliniutinik ataqtigiissaarinermik, kiisalu sulianik tullerriaarinermik pingaarnertut pisoqarnissaanik tamanna imaqarpoq.

Taamaattumik aamma pisortat taarsigassarsiaannik tamarmiusunik aqutsinissamut tunngavinnik aalajangersaasoqarnikuuvoq, ima imaqartumik:

- Taarsigassarsiat tamarmiusut ineriartornerat qitiusumik aqunneqassapput

- Pisortat akiitsuisa ineriartornerat ingerlaavartumik ataqatigiissumillu naatsorsorneqartassapput
- Pisortat taarsigassarsisarnerat aningaasaqarnermut politikkip atasinnaassusaata pitsannornissaanut tapersiissapput
- Inissianut, attaveqarnermut inuussutissarsiutinullu suliniutinut pisortat taarsigassarsiaat, ilaatigut atuisut akilersuinerisigut aningaasalersorneqartassapput
- Akiitsup erniaanik akiliinerup pisortallu taarsigassarsiaanik akilersuinerup, aningaasarsiornikkut ingerlanerliornermi, pisortat ikiorsiissutaannik tunniussinissamut periarfissat killilersussannilaat

Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni 2012-imi tunngaviusut taakkua siullermeerlutik oqallisigineqarput, tassani akiitsunut aningaasaliinernullu periusissiaq partiinit tamaginnit tapersorneqarpoq. Pisortat aningaasaliinerinik taarsigassarsinerinillu suliarinninnermi, tunngaviusut suli atorneqartassapput. Anguniagaq pingaarneq tassaavoq taarsigassarsiat tamarmiusut qaqugukkulluunniit nakkutigineqartarnissaasa qulakkeerneqarnissaa, taamaasilluni kinguaassavut kissaatimittut inuiaqatigiinni aaqquissuussinissaannut periarfissinniarlugit.

Taamaattumik Naalackersuisut aamma qulakkeerniarpaat, missingersuutinut inatsimmi aggersumi kommunini, Namminersorlutik Oqartussani kiisalu pisortat suliffeqarfiutaanni akiitsunut aningaasaliinernullu sinaakkutissat erseqqissarnissai. Aningaasaqarnermut politikkipi atasinnaassuseq anguniarlugu anguniakkat pingarnerit qulakkeernissai pisariaqarpoq. Kiisalu aningaasaqarnermik aqutsinermi suleqatigisanut aningaasaliisunullu tatiginninnerup attatiinnerneqarnissaa pingaartuuvoq.

Ukiuni kingullerni qulini nunarsuarmi aningaasaqarnikkut ajornartorsiortoqarpoq kiisalu akiitsoqarpallaarnerup kinguneranik, pisortat akiitsuinik ajornartorsiortoqarpoq. Nunani amerlasuuni aningaasaqarnikkut sammisat apparnerinik kiisalu pisortat suliassaqarfiini annertuumik sipaaruteqarnermik, taamatullu taarsigassarsinissamut sukanganerusementik piumasaaqateqartoqartaleranik kinguneqarsimavoq. Siunissami taarsigassarsinissamut periarfissanut kiisalu taarsigassarsinermi piumasaaqatit aalajangerneqarnerannut, aningaasaqarnikkut politikkipimik akisussaassuseqartumik aalajangersimasunillu tunngaveqarluni ingerlatsinermut avataanit tatigineqarneq pingaartuuvoq.

Taarsigassitsilluni aningaasalerneqarnerit Namminersorlutik Oqartussanit, kommuninit imaluunniit pisortat suliffeqarfiutaannit naammassineqaralarpata, aningaasaqarnermut politikkipikkut atasinnaassuseq tapersorneqassaaq. Aningaasaqarnermut Naalackersuisoq taarsigassarsinernik aqutsinermut akisussaasuvoq, kiisalu Namminersorlutik Oqartussani, kommunini pisortallu suliffeqarfiutaanni taarsigassarsinnaanermut imaluunniit aningaasaliinissanut aningaasalersortinnissamut, nunatta karsianut aarlerinaateqarsinnaasunik, eqqarsaaqarpat ilanngunneqartassalluni.

Aningaasaqarnikkut kiffaanngissuseqarfiunerusup tungaanut nunap ineriartorteqqinnissaa Naalackersuisut anguniagaraat. Maannakkut aningaasartuutit isertitallu siumut ullulerneqarnerisa takutippaat pisortat aningaasaqarneranni unamminartoqassasoq. Utoqqaat amerliartornerat ilutigalugu sulisullu ikinnerunerisa kingunerisaanik pilersuinerup nammakkat oqimaannerulissapput, kiisalu atugarissaarnermut aaqqiissutit allanngortinneqanngippata pisortat aningaasartuutaat amerliartussapput. Sipaarniarnissamut imaluunniit isertitassanik allanik pissarsinissamut ilungersunartumik naammassinninniartalerneqarnik kinguneqassaaq. Taamaattumik

pingaaruteqarpoq, attaveqarnermut aningaasaliinerit annertuut, suliassanik nutaanik aningaasaqarnikkullu ineriartornermik kinguneqarnissaannut taperseeqataanissaat.

Ukiuni tulliuuttuni arlalinni nalunangitsumik mittarfiliorerit aningaasaliilluni suliaqarnerit annerpaartarissavaat. Mittarfinnut aningaasaliinissat isummersuutigineqartut, aningaasaqarnikkut politikkip atasinnaassusaanut kiisalu akiitsunut aningaasaliinernullu periusissiami anguniakkat malillugit pissapput. Naalakkersuisut naliliipput, mittarfiliornissanut aningaasaliissutaasinnaasut assigiinngitsut arlaliusut. Sanaartornermut Nutarterinerimullu Aningaasaateqarfimmit aningaasat atugassangortinneqanngitsut, pisortat suliffeqarfiutaasa pissarsiaannit sinneqartoorutinit agguaaneq kiisalu aningaasaliissutaasinnaasut nalilersortikkumasat allat.

Aamma annertussutsimik aalajangersimasumik, akiitsunut aningaasaliinernullu periusissiami, Naalakkersuisut anguniagaanni kiisalu aningaasanut politikkami tunngaviusunit aallaaveqartumik taarsigassarsisoqarsinnaassaaq. Annertuumik pingaartinneqarpoq, OPP-mik (Pisortat-Namminersortullu-Suleqatigiillutik) aaqqissuussinernut periarfissat nalilersorneqassasut, ingammik mittarfiliornissani niuernikkut iluanaaruteqaataasussani. Mittarfiliornissat ilaat timmisartukkut angallannermi aningaasartuutitut malunnartumik sipaaruteqartitsisinnaapput. Pisuni taamaattuni ilaasunut sipaaruteqarfiusut ilaanni, mittarfinnut akiliutinik qaffaanermik akerlilerneqarsinnaapput taamaasillunilu mittarfiliornerni aningaasaliinerni tamakkiisuni ilaasinnaallutik.

Namminersorlutik Oqartussat imaluunniit kommunit taarsigassarsigaluarpata, aningaasaliinerit tunngaviusut aningaasaqarnermut politikkimut atasinnaassutsip siunissaq ungasinneq eqqarsaatigalugu tapersissavaat. Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq taarsigassarsinerik aqutsinerimut akisussaasuvoq, kiisalu Namminersorlutik Oqartussani, kommunini pisortallu suliffeqarfiutaanni taarsigassarsisinaanermut imaluunniit aningaasaliinissanut aningaasalersortinnissamut, nunatta karsianut aarlerinaateqarsinnaasunik, eqqarsaateqarpata ilanngunneqartassalluni.

Annertunerusumik tullerriaarinermi aqutsinermilu, ataatsimut periusissiaqarneq malittareqqiisarnerlu Namminersorlutik oqartussanut, kommuninut kiisalu aktiaatileqatigiiffinnut ersarissumik pitsaaqutaavoq. Immikkoortoqarfiit, sinaakktissanut ataatsimut maleruuttussat, periuseqarsinnaanerminnut killilersuisutut malugisinnaavaat, kisiannili inuiaqatigiit iluaqutissaannik aqutsinerup pingaarnerusutut inissinneqarnissaa eqqarsaatigineqarpoq.

Inatsisartunut ilaasortap Sara Olsvigip oqallisissiatut siunnersuummi aamma apeqqutigaa, qanoq ililluta periusissiap malinneqarnissaa qulakkeerniarneripput. Tassunga atatillugu pingaaruteqarluinnarpoq, akiitsut tamarmiusut ineriartornerat pillugu ammanissaq. Ukiut tamaasa Naalakkersuisut Aningaasaqarnikkut Ingerlatsineq pillugu nalunaarummi, akiitsut tamarmiusut ineriartornerat kiisalu akiitsut ineriartornissaat naatsorsuutigineqartoq paasissutissiissutigisarpaat. Tamanna aamma isumaqarpoq, akiitsuni aningaasaliinernilu ineriartornerit naammaginarnersut, kiisalu aningaasanut inatsisini aggersuni aaqqiisoqassanersoq, Inatsisartut oqallisiginninnissanut tunngavissaqarnerat.